

**Program for
Kristiansand
Venstre
2015 - 2019**

Et liberalt og grønt Kristiansand

Venstre er et sosialliberalt parti. Vi vil skape et samfunn der den enkelte har frihet til å forme sitt eget liv, samtidig som vi tar ansvar for hverandre og miljøet.

Liberal politikk tar utgangspunkt i det enkelte menneske. Det gode liv skapes av frie mennesker som tar egne valg, og som får mulighet til å bruke sine evner til beste for seg og samfunnet. En liberal stat må sikre frihet for alle, uten å frata den enkelte ansvar. De som trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det.

Liberal politikk er optimistisk. Et godt samfunn er bygd på kunnskap, en åpen og tolerant kultur, sosial trygghet og offensive, miljøvennlige løsninger.

Venstre vil gjøre Kristiansand til Norges mest miljøvennlige by. Vi skal skape et nullutslippssamfunn gjennom et miljøvennlig transportsystem, langsiktig byutvikling, miljøeffektive bygg, sikring av grønne områder og varig vern av Skagerrak mot oljeleting. Det skal være enkelt å ta grønne valg i Kristiansand.

Kristiansand skal være mulighetenes og talentenes by. Barn i

Kristiansand skal ha barnehager og skoler der de gis mulighet til å ta ut sitt eget potensial. Det skal være et mål å utjevne forskjeller og gi alle som vokser opp like muligheter og et trygt oppvekstmiljø. Venstre vil satse på frivillighet, idrett, kultur og folkehelse, og skape arenaer der hver enkelt får utvikle og dyrke sine evner. Kunst og kultur er et av de viktigste virkemidlene for å gjøre Kristiansand til en enda mer attraktiv by.

Venstre vil ha en nær og levende by. Vi vil øke boligbyggingen langs kollektivaksen, systematisk oppruster lokale torg og møteplasser, og sette inn særskilte tiltak i de deler av byen som trenger det mest. Kristiansand skal være en trygg by med et solid og variert helse- og omsorgstilbud, og vi må sikre gode og verdige bo- og leveforhold for eldre. Sosiale utfordringer må møtes med sosiale tiltak, ikke forbud.

Kristiansand skal være en åpen og raus by der mangfold sees på som en ressurs. Ingen skal diskrimineres på grunn av kjønn, etnisitet, tro, seksuell orientering, funksjonsevne eller alder.

Oppvekst

I et sosialliberalt samfunn må mangfold og ulikhet kombineres med et felles grunnlag. Det betyr at den offentlige skolen er det viktigste fundamentet i Venstres oppvekstpolitikk. Barnehager og skoler er først og fremst til for barnets skyld. Barn har ulike forutsetninger og evner. Derfor må de heller ikke behandles likt, men gis lik mulighet til å ta ut eget potensial. Det fordrer at barnehager, skoler og lærere gis tillit til å gi alle barn det tilbudet de trenger.

De ansatte er skolene og barnehagenes viktigste ressurs, og vi må ha tillit til den kompetansen de besitter. Det betyr at vi skal begrense kontrollen og rapporteringen, og sørge for at pedagogressursene får den nødvendige plassen og friheten. Politikernes oppgave er å definere mål og prioritere ressurser, og la lærere og skole- og barnehageledelse styre innholdet mest mulig selv.

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Videreføre intensjonen i FLiK-prosjektet

Mye er bra i kristiansandsskolen og -barnehagen. Vi har full barnehagedekning, høy trivsel og et forskningsbasert fellesprosjekt (FLiK) som alle enheter er en del av. Målene i FLiK-prosjektet er mindre spesialundervisning, mindre mobbing og bedre faglige resultater. Dette må også ligge til grunn etter at prosjektperioden utløper.

2. Avvikle den kommunale kontantstøtten

Venstre vil avvikle den kommunale delen av kontantstøtten, som i dag gis til 2-åringer, og heller prioritere økte ressurser til barnehagene.

3. Styrke det lokale barnevernet

Kristiansand har et barnevernfaglig miljø som er stort nok til å ivareta hele feltet og unngå at barn lider under dårlig samarbeidsforhold mellom stat og kommune. Kommunen bør derfor ta over hele det offentlige ansvaret for barns oppvekstsvilkår, inkludert de oppgavene det statlige barnevernet har i dag. Barnevernet må sikres tilstrekkelige ressurser.

Venstre vil også:

Skole:

- ✓ Videreføre intensjonen i FLiK-prosjektet
- ✓ Øke ressursene til skolene, for å sikre tilstrekkelig lærertetthet og færre elever per kontaktlærer
- ✓ Øke potten til etter- og videreutdanning for ansatte i skolen
- ✓ Fjerne unødvendig sentralstyring, kartlegging og rapportering
- ✓ Styrke støttefunksjonene ved skolene, blant annet sosiallærerstillingen, slik at lærerne får mer tid til å være pedagoger
- ✓ Styrke skolehelsetjenesten, blant annet ved å øke helsesøsters tilstedeværelse i skolen
- ✓ Sikre at skolehelsetjenesten har tilstrekkelig kompetanse på psykisk helse
- ✓ Forbedre koordineringen mellom barnevern, skolehelsetjeneste, skole/barnehage og hjemmet rundt det enkelte barn, for raskere å fange opp de med

utfordringer

- ✓ Sørge for at alle rektorer i kristiansandskolen har formell skolelederkompetanse
- ✓ Gi flere ungdomsskoleelever mulighet til å ta fag på vide-regående nivå
- ✓ Innføre inntektsdifferensierte priser i SFO
- ✓ Styrke svømmeopplæringen, for eksempel ved å tilby ekstra undervisning i skoleferiene
- ✓ Ikke tillate kameraovervåking av elever i skoletiden, eller generelle søk med narkotikahund
- ✓ At endringer i skolestrukturen kun skal skje etter en helhetlig vurdering av behovet i bydelene og kommunen
- ✓ Prioritere ressurser til å innhente etterslepet på vedlikehold av skolene
- ✓ Be Agder Kollektivtrafikk (AKT) vurdere gratis adgang på rutebuss for skoleklasser mellom kl. 9 og 14 på hverdager, for eksempel for å delta på kultur- og idrettsaktiviteter

Barnehage:

- ✓ Innføre gratis kjernetid i barnehage for 4- og 5-åringer fra lavinntektsfamilier
- ✓ Innføre en egen pott for etter- og videreutdanning for ansatte i barnehagene
- ✓ Sørge for at alle styrere i kristiansandsbarnehagen har formell lederkompetanse
- ✓ Jobbe med å få ned langtidssykefraværet blant de ansatte i barnehagene

- ✓ Innfase flere barnehageopptak per år
- ✓ Jobbe for flere mannlige ansatte i barnehagene
- ✓ Utrede en kommunal bemanningsnorm for pedagoger i barnehagene
- ✓ Innføre søskenrabatt på tvers av barnehage og SFO

Oppvekst:

- ✓ Avvikle den kommunale kontantstøtten
- ✓ Sikre barnevernet nok bemanning, kompetanse og ressurser til å gi barn og familier nødvendig støtte og hjelp, uten lang ventetid
- ✓ Fortsette å styrke Familiens hus som kompetansemiljø
- ✓ Håndheve opplæringslovens bestemmelser om elevenes psykososiale skolemiljø strengere og mer effektivt
- ✓ Sørge for universell utforming i bygg og uteområder ved skoler, barnehager og lekeplasser
- ✓ Etablere flere møte- og lekeplasser i sentrum, slik som i Tresse

Miljø og byutvikling

Miljøvennlige valg ligger til grunn for all Venstres politikk. Et grunnleggende liberalt prinsipp er å leve slik at det ikke går ut over fremtidige generasjoners mulighet for gode livsvilkår. Da må det være lett og lønnsomt å ta grønne valg! Kristiansand er et flott sted å leve og bo. Grønne områder strekker seg inn i sentrale deler av byen, og en unik skjærgård gir store muligheter til varierte naturopplevelser. De fysiske omgivelsene er viktige rammer for våre liv, og gode estetiske løsninger i det offentlige rom bidrar til økt trivsel.

Kristiansand er en storby i Norge, og et regionssenter for Sørlandet. Vi har et sterkt, variert og kunnskapsorientert næringsliv, et rikt kunst- og kulturliv, landsdelens hovedsykehus, og et universitet med høy kompetanse. Disse miljøene må jobbe sammen for å bygge de kunnskapsbaserte og grønne arbeidsplassene vi skal leve av når oljealderen tar slutt. Kristiansand kommune har en viktig tilretteleggerrolle, og Venstre vil føre en byutviklingspolitikk som stimulerer til kreativitet, innovasjon og trivsel.

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Klimanøytral by

Vi må redusere utslippene av klimagasser ved å iverksette en rekke ulike tiltak: Videre utbygging av fjernvarme, energiøkonomisering, omlegging av transportmønsteret, miljøvennlig byggeteknikk og god byplanlegging. Det skal lages en strategi for innfasing av byens egne fornybare resurser, som vind, sol, bio og havvarme.

2. Styrke Kristiansand som studentby

Venstre vil jobbe for å få flere studentaktiviteter, et studenthus og flere rimelige studentboliger i sentrum. Vi vil knytte universitetet nærmere sentrum ved blant annet å bygge gang- og sykkelbro over Otra, og ved å oppgradere traseen fra Dronningens gate via Østerveien til universitetet.

3. Fortett med vett

Vi vil bygge tettere, høyere og i nærheten av trafikknutepunkter, framfor å spre utover. Fortetting i tilknytning til bysentra og sentrumsnære områder der bolig, handel, kontor og kultur ligger nært hverandre, minsker transportbehovet. Det må stilles krav til

kvalitet på utearealer og rekreasjonsområder, blant annet gjennom bruk av utomhusplaner. Kvadraturen som byområde må styrkes.

Venstre vil også:

Naturvern:

- ✓ Sikre truede plante- og dyrearter
- ✓ Føre en restriktiv politikk for bygging i strandsonen, og sikre eksisterende friområder
- ✓ Verne Skagerrak mot prøveboring og petroleumsutvinning
- ✓ At kommunen ikke skal leie ut arealer eller bygg til sirkus som bruker eksotiske/ville dyr

Byen:

- ✓ Sikre og videreutvikle bynære grønne lunger, som Stener Heyerdalsparken, Børsparken og inngangsporten til Odderøya
- ✓ At hagene langs oppsiden av strandpromenaden fremdeles skal være grønne lunger, og ikke bygges igjen
- ✓ Utarbeide en plan for grønn utnyttelse av takene i Kvadraturen
- ✓ Bevare viktige friluftsområder som Jegersberg, Baneheia og Odderøya, og tilrettelegge for økt bruk
- ✓ Sikre at alle kommunale og interkommunale enheter miljøsertifiseres
- ✓ Innføre en ordning for henting av grovavfall fra privathusholdninger
- ✓ Innføre sortering og henting av

plastavfall for privathusholdninger

- ✓ At alle offentlige nybygg skal ha passivhusstandard eller bedre
- ✓ Stille krav om klimaregnskap og -sertifisering ved alle store reguleringsplaner
- ✓ Innføre reduksjon i havneavgifta for skip som kobler seg til landstrøm
- ✓ At kommunal kapitalforvaltning ikke skal investere i kullselskaper, og i de mest forurensende olje- og gasselskapene, og at minst 10 % skal investeres i grønne obligasjoner
- ✓ Legge til rette for flere arbeidsplasser og bygging av boliger i Kvadraturen,
- ✓ Stille krav til kvaliteten på byrom og arkitektur ved utbygging i sentrum
- ✓ Fortettingsprosjekter må sørge for lyse, trygge og trivelige uteområder
- ✓ Utvikle parker og byrom til naturlige oppholdsplasser i byen, blant annet gjennom flere benker og aktiviteter for barn
- ✓ Utarbeide en takplan for Kvadraturen, blant annet for å se på muligheten for takservering på biblioteksbygget
- ✓ Bedre belysningen der folk ferdes, blant annet langs gang- og sykkelveiene

Transport og samferdsel

Klimautslippene er vår tids største utfordring, og som et av verdens rikeste land har Norge et særlig stort ansvar. Å redusere lokale utslipp er fremtidsrettet og riktig. I tillegg til å ta globalt ansvar skaper vi en by med renere luft og bedre helse for borgerne. I Kristiansand skal det være enkelt, trygt, attraktivt og billig å reise miljøvennlig, og nye bolig- og næringsområder må bygges slik at det blir god kollektiv kommunikasjon mellom områdene.

Gang- og sykkelveier må prioriteres høyt, og Sørlandet trenger bedre og mer effektive løsninger for jernbane og buss, både mellom byene på Agder og til og fra landsdelen. Det krever gode knutepunkter og effektive traseer for god fremkommelighet og høy frekvens. Biltrafikken og godstransport på vei må reduseres, både ved at alternativene må bli bedre og gjennom bruk av restriksjoner. Fremtidig trafikkvekst skal tas med gange, kollektivtrafikk og sykkel.

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Prioritere myke trafikanter

Venstre vil prioritere myke trafikanter i all byplanlegging. Når boligområder skal etableres eller oppgraderes, skal det først finnes gode løsninger for gående og syklende. Gateparkeringen i sentrum må reduseres, og flere gater må bli miljø- og gågater med god tilrettelegging for næringsdrivende i sentrum.

2. Økt kollektivsatsing

Fremtidig trafikkvekst i kristiansandsregionen må skje gjennom en økning i andelen mennesker som sykler, går eller reiser kollektivt, ikke gjennom privatbilisme. Det betyr at vi trenger en betydelig styrking av buss- og togtilbudet i regionen.

3. Ytre ringvei bør ikke bygges nå

Kristiansand Venstre vil at det skal arbeides med alternativer til en eventuell ny ringvei rundt byen, ved satsing på trafikkreduserende tiltak, jernbane, buss, gang- og sykkelveier, og vil ikke bygge ny ringvei nå. Hvis det likevel blir vedtatt bygging av ny ringvei, må ny trase ta hensyn til etablerte turområder og andre verdifulle områder.

Venstre vil også:

- ✓ Vurdere muligheten for å innføre gratis parkering i kommunale parkeringshus i Kvadraturen på utvalgte tidspunkter
- ✓ Fjerne ordinær parkering på Odderøya for annet enn det som er nødvendig for driften av virksomhetene, og samtidig åpne Kilden parkeringshus for gratis parkering på søndager
- ✓ La det være billig å korttidsparkere og dyrt å langtidsparkere i sentrum
- ✓ Flytte parkeringsfordelene for elbiler fra gateparkering til parkeringshus
- ✓ Stille krav til høy andel parkeringsplasser tilrettelagt for ladbare biler, i utbyggingsprosjekter
- ✓ Utrede gang-, sykkel- og bussbro over Otra mellom sykehuset og universitetet
- ✓ Sikre framdrift i byggingen av sykkeleक्सpressveien
- ✓ Bedre sikkerhet og utvikling av en skilte- og merkestandard for sykkelveier, der sykler gis forrang i trafikken
- ✓ Etablere flere anlegg for sykkelparkering, blant annet i tilknytning til kollektivknutepunkter
- ✓ Innføre maksimumskrav til parkering i sentrum, i stedet for minimumskrav

- ✓ Sikre gjennomgående kollektivtraseer for rask og sikker fremkommelighet for bussene i byen
- ✓ Arbeide for en havneutvikling som legger grunnlaget for økt gods på sjø og sikre infrastruktur som muliggjør omlasting av gods mellom sjø og bane
- ✓ Jobbe for å redusere prisen på månedskort
- ✓ Innføre en bysykkelordning som inkluderer UiA
- ✓ Vurdere å omgjøre Lundsbroa til buss-, sykkel- og gangbro
- ✓ Videreføre og forsterke dagens rushtidsavgift, kombinert med flere bussavganger i rushtiden
- ✓ Utrede muligheten for å differensiere prisene i bomringen etter utslipp
- ✓ Alle kommunale transportmidler skal være nullutslippskjøretøy. Dersom behov for lavutslippsalternativ skal dette begrunnes og dokumenteres
- ✓ Stille krav om lave utslipp ved utlysning av nye anbud på kollektivtransport
- ✓ Stimulere til bildeling og båtdeling ved å legge til rette for parkeringsplasser og båtplasser til formålet
- ✓ Jobbe for flere kollektivfelt i og gjennom Kristiansand
- ✓ Etablere flere park & ride-anlegg utenfor bomringen
- ✓ Fremskynde en sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen fra Brokelandsheia
- ✓ Utrede kystjernbane mellom Arendal og Mandal som en del av utviklingen av Sørlandsbanen
- ✓ Sykkel- og gangbro over Otra ved Tordenskiolds gate skal prioriteres som første del av sykkelekspressveien gjennom kommunen
- ✓ Sykkeltraseer skal markeres røde der hvor det ikke er mulig å skille dem fra motorisert ferdsel
- ✓ Knytte nytt havneområde på Kongsgård/Vige sammen med jernbanenettet og godsterminalen

Næringsliv

Et mangfoldig og nyskapende næringsliv er avgjørende for at vi skal kunne opprettholde og utvikle velferdssamfunnet. Da er det nødvendig med gode rammevilkår for alle deler av næringslivet, og særlig å støtte opp under etablerte næringsklynger, som NODE, Eyde, USUS og Digin. Konkurransesvnen til eksportrettet næring i landsdelen må styrkes. Næringslivet på Sørlandet har høy teknologikompetanse, og det må legges til rette for at denne kan utnyttes når nye grønne næringer skal utvikles i fremtiden.

God næringspolitikk må ha fokus på varig bærekraft, og omstilling til klimavennlige produksjonsmetoder for industrien. Det må legges til rette for flere kunnskapsbedrifter gjennom å forsterke samarbeidsarenaene mellom utdanning, forskning og innovasjonsmiljøer. Kommunen må legge til rette for dem som vil skape en arbeidsplass for seg selv og andre. Det skal være enkelt å etablere seg i Kristiansand, og vi må sørge for å ha et regelverk som ikke vanskeliggjør oppstart av nye bedrifter og arbeidsplasser.

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Grønn omstilling

Kommunen skal sikre god tilrettelegging for innovasjons- og utviklingsmiljøer. Forutsigbar arealplanlegging og langsiktige rammevilkår med fokus på bærekraftig utvikling er nødvendig. Bedrifter som ønsker en grønn omstilling, skal ha gode betingelser, og kommunen må selv være i tet og velge klimavennlige løsninger.

2. Utdanning, forskning og innovasjon

Arbeidstakere med høy kompetanse er en forutsetning for å få til omstilling og grønn vekst. Kommunen skal være en tilrettelegger, og blant annet legge til rette for arenaer der gründere, investorer og academia kan møtes. Det skal være enkelt og attraktivt å starte nye bedrifter i Kristiansand.

3. Regional utvikling

Infrastruktur og samferdsel må utvikles på en måte som ivaretar behovet for flere miljøvennlige reiser, og næringslivets behov for rask og effektiv transport. Kristiansand er landsdelens største kommune, og må aktivt ta på seg en lederrolle i regionen. Det fordrer godt

samarbeid med omkringliggende kommuner, og aktivt arbeid for landsdelens rammevilkår, inn mot sentrale myndigheter.

Venstre vil også:

- ✓ Til enhver tid ha tilgjengelige arealer for utvidelse eller etablering av næringsvirksomhet
- ✓ Sørge god veiledning og informasjon til nyetablere
- ✓ Gjøre kommunale forskrifter smidigere ved å forenkle og fjerne unødvendige skjemaer og rapporteringer
- ✓ Redusere den kommunale saksbehandlingstiden der det er hensiktsmessig, uten at det går ut over rettighetene til berørte parter
- ✓ Etablere ett kontaktpunkt for næringslivet mot kommunen
- ✓ Ikke endre dagens lovverk for søndagsåpne butikker
- ✓ Øke inntaket av lærlinger i kommunale enheter
- ✓ Stille offensive miljøkrav ved innkjøp, og kreve bruk av lærlinger hos leverandører
- ✓ Tiltrekke og beholde kompetanse gjennom tiltak spesielt rettet mot tilflyttere
- ✓ Jobbe for opprettelse av et regionalt investeringsfond for fornybar energi
- ✓ Bruke offentlig - privat samarbeid (OPS) der er hensiktsmessig
- ✓ Sikre fortsatt drift av en internasjonal skole
- ✓ Styrke arbeidet for å inkludere

flere innvandrere i arbeidslivet

- ✓ Profilere kristiansandsregionen internasjonalt som en attraktiv næringsregion
- ✓ Styrke kommunens internasjonale samarbeid
- ✓ Utvide kommunens deltagelse i EU-prosjekter knyttet til innovasjon og entreprenørskap, særlig knyttet til prosjekter for bærekraftig og grønn vekst
- ✓ Samarbeide med næringsliv og akademiske institusjoner for å tilrettelegge for nyskaping, spesielt i grønne næringer
- ✓ KNAS og andre kommunalt eide selskaper skal jobbe for samme målsetninger som kommunen
- ✓ Gjøre Kristiansand til en foregangskommune for deling av offentlige data
- ✓ Arbeide for høyhastighetsbane til Oslo og senere Stavanger, samt sammenkobling av Vestfoldbanen og Sørlandsbanen
- ✓

Helse

Alle som får hjelp eller støtte fra det offentlige må behandles som selvstendige individer. Alle har rett til å ta egne valg og bestemme over egen hverdag. Eldre som ønsker å bo hjemme med enkel hjelp, skal ha mulighet til det. Mange eldre har god helse og kan leve et langt og aktivt liv. De er en ressurs, og må gis mulighet til å bruke sine evner. Samtidig må alle få nødvendig pleie og omsorg når de trenger det, og for de som har behov for sykehjem skal være trygg på at de får god hjelp og verdig omsorg.

Byens rusavhengige skal bli møtt med respekt og tiltak som passer for den enkeltes situasjon. Venstre vil prioritere tiltak som gir rusavhengige verdighet og som redder liv. Rusmisbruk er et sosialt problem, og må møtes med sosialpolitiske tiltak.

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Bo lenger hjemme

Venstre vil øke satsningen på forebygging og rehabilitering i omsorgstjenesten, slik at flere kan bo lenger i egen bolig. Vi vil også i enda større grad ta i bruk ny omsorgsteknologi.

2. Psykologhjelp uten henvisning

Venstre vil etablere et lavterskeltilbud med psykolog der man kan få hjelp for psykiske problemer uten henvisning.

3. Differensierte boligløsninger

Kommunen må tilby differensierte boligløsninger for de som har rus- og psykiske problemer, for eksempel boliger med ulik hjelp og oppfølging, og boliger som er tilpasset personer som har utfordringer i et vanlig bomiljø.

Venstre vil også:

Helsetjenester:

- ✓ Øke legedekningen ved sykehjemmene
- ✓ Tilrettelegge for bruk av alternative turnusordninger, i samarbeid med de ansatte
- ✓ Sikre tilstrekkelig bemanning av ansatte med kompetanse innen psykisk helse i omsorgstjenestene
- ✓ Samarbeide med frivillige organisasjoner om etablering av ulike selvhjelpsgrupper og andre støttetiltak
- ✓ Sørge for at alle som av helsemessige grunner trenger bolig med tilsyn, får tilbud om det
- ✓ Jobbe for økte stillingsprosenten i helsevesenet for de som ønsker det
- ✓ Ektepar/samboere som trenger omsorgsbolig, skal gis anledning til å bo sammen
- ✓ Øke satsningen på forebygging og rehabilitering i omsorgstjenesten, slik at flere kan bo lenger i egen bolig
- ✓ Legge til rette for bygging av private omsorgsboliger, som et supplement til det offentlige tilbudet

Rusomsorg:

- ✓ Rusbehandlingstilbudet må sikres høy og lik kvalitet, enten det tilbys av det offentlige, private aktører eller frivillige organisasjoner

- ✓ Videreføre og utvikle tilbudet på Jegersberg gård
- ✓ Rusmisbrukere skal ha en fast kontaktperson i kommunen, som er koordinator og veiviser for de behov vedkommende har
- ✓ Sikre at det deles ut nok og riktig brukerutstyr for å hindre smittefare og overdose
- ✓ Øke brukermedvirkningen. Rusmisbrukere kjenner sine liv best, og bør lyttes til i alle saker som omhandler dem
- ✓ Søke om å bli prøvekommune for lavterskel rusbehandling, der fastlegen kan igangsette LAR-behandling
- ✓ Sørge for at det finnes gode omsorgstilbud for eldre rusavhengige
- ✓ Utrede gratis fastlege til rusavhengige

Levekår

Barn skal ikke leve i fattigdom, og det viktigste vi kan gjøre er å sikre god helse, utdanning, gode boforhold og arbeid til foreldrene. Det betyr at vi både må og kan gjøre mye lokalt. Et viktig bidrag er å øke sosialhjelpssatsene til barnefamilie, og å sørge for at alle barn gis mulighet til å delta på barnehager og fritidsaktiviteter på lik linje.

Mange mennesker sliter med psykiske problemer i kortere eller lengre perioder. De har ulike behov for hjelp, og hjelpetilbudet må organiseres deretter. Frivillige institusjoner er en ressurs som kommunen må bruke i arbeidet med å gjøre hverdagen lettere for de som trenger sosial kontakt, støtte og oppfølging.

Mange av folkehelseutfordringene kan møtes gjennom forebyggende og helsefremmende arbeid. Jevnlig fysisk aktivitet gir en rekke helseeffekter og reduserer risikoen for psykiske og fysiske lidelser. Det er derfor viktig å legge til rette for at flere beveger seg mer, og spesielt viktig er det med lavterskeltilbud som kan redusere antall inaktive.

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Barn og fattigdom

Barn skal ikke oppleve fattigdom, og kommunen har et stort ansvar. Vi må øke innsatsen for å løfte barn ut av fattigdom, og utarbeide en egen handlingsplan.

2. Kompetansemiljøet Familiens hus

Familiens hus er kommunens viktigste samling og koordinering av kompetanse og innsats mot familier, barn og voksne som trenger hjelp fra det offentlige. Vi må fortsette å styrke Familiens hus, som blant annet rommer barnevern, familiesenter og helsestasjon.

3. Folkehelse i turløypene

Kommunen skal legge til rette for lavterskeltilbud som gir innbyggerne mulighet til et aktivt liv i sitt nærområde. Det er viktig å sørge for utbedring og etablering av turløyper i kommunen.

Venstre vil også:

Levekår:

- ✓ At barnefamilier som mottar sosialhjelp over tid skal ha en disponibel inntekt tilsvarende Statens Institutt for Forbruksforskning (SIFO) sine satser for livsopphold
- ✓ At NAV og andre offentlige kontorer bør ha langåpent minst én dag i uken, for å øke tilgjengeligheten for innbyggerne
- ✓ Legge til rette for at eldre kan bo lengst mulig i egen bolig
- ✓ Tilrettelegge for ulike bofelleskap og selveierløsninger tilpasset eldre
- ✓ Innføre tilbud om forebyggende hjemmebesøk til alle innbyggerne ved en gitt alder, for å komme tidlig inn med dialog og tilbud
- ✓ Tilby eldre varierte og gode kultur- og fritidstilbud i og utenfor omsorgssentrene
- ✓ Sikre barnevernet nok bemanning, kompetanse og ressurser til å gi barn og familier nødvendig støtte og hjelp, uten lang ventetid
- ✓ Sikre et tilfredsstillende overnattings- og sanitærtilbud for tiggere, gjerne i samarbeid med frivillige organisasjoner
- ✓ Papirløse innvandrere skal sikres grunnleggende og nødvendig helsehjelp

Folkehelse:

- ✓ Opplæring om psykisk helse må inn i grunnskolen
- ✓ Øke kompetansen på psykisk helse blant ansatte i skoler og barnehager
- ✓ Sørge for god tilgang på informasjon om hva som finnes av lavterskeltilbud
- ✓ Legge til rette for urbant friluftsliv i bynære områder
- ✓ Lage gjennomgående sykkelstier i kommunen
- ✓ Etablere flere nærmiljøanlegg, aktivitetslokaler og sosiale møteplasser der folk bor
- ✓ Etablere gjennomgående kyststi i kommunen
- ✓ Arbeide for at Aquarama skal kunne benyttes også utelukkende som svømmehall til en rimeligere pris enn badelandprisen

Kunst og kultur

Kristiansand har et særlig ansvar for å være en kulturell drivkraft på Agder, fordi vi har flere regionale institusjoner i byen. Byen har et kulturliv i utvikling, både i innhold og bredde. Fra å være en by der det skjedde lite, er det i dag et høyt kulturelt aktivitetsnivå. Dette er et resultat av årelang innsats fra mange aktører. Summen av det har gjort byen til et sted for innovasjon og nyskaping, og vi sitter på mye kompetanse. Venstre satser på kunst og kultur som et av de viktigste virkemidlene for å gjøre Kristiansand til en enda mer attraktiv by, der opplevelser, livskvalitet og samhandling mellom mennesker står i sentrum.

Kommunens oppgave er å legge til rette for aktiviteter, og å være en profesjonell samarbeidspartner. Vår politikk skal favne både de profesjonelle og de frivillige aktørene, og gi kulturen høyere prioritet og større handlingsrom. Kristiansand trenger et kulturløft!

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Styrke kompetansesentrene

Kompetansesentre som Sørf, Agder Kunstsenter, Sørnorsk Filmsenter og Norsk Forfattersentrum Sørlandet gir næring til kulturlivet og bidrar til utvikling, profesjonalisering og internasjonalisering. Disse og andre nøkkelinstitusjoner må gis stabilitet og forutsigbarhet i årene som kommer, blant annet ved å styrke koblingen til relevante utdannings- og forskningsmiljøer.

2. Kulturskolen

Venstre vil styrke kulturskolen slik at alle barn og unge som ønsker det får plass, til en overkommelig pris, samtidig som vi våger å satse på talentene. Kristiansand har behov for en ny kulturskole hvor alt samles under ett tak. Samtidig har vi behov for å utrede muligheten for å la private tilbud supplere det offentlige.

3. Satse på biblioteket

Venstre vil styrke bevilgningene til både oppgradering av biblioteksbygget og innkjøp av bøker og annet materiale. Det bør vurderes å legge til rette for en kulturkafé på taket av bibliotekbygget som i tillegg til å være et møtested kan

benyttes til litterære og samfunnsaktuelle arrangementer i samarbeid med Kunsthallen.

Venstre vil også:

- ✓ Øke støtten til lokale arrangementer og festivaler, blant annet gjennom å etablere en enkel arrangørstøtteordning med løpende frister
- ✓ Understøtte prosjekter og organisasjoner som har fått nasjonal eller internasjonal støtte
- ✓ Opprette en kunstplan
- ✓ Bevare gamle Kristiansand teaters fasader mot Kongens gate og Vestre Strandgate
- ✓ Prioritere profesjonelle aktører ved utleie av lokaler på Odderøya
- ✓ Realisere utvikling av museumskvartalet. Kvartalet rundt Sørlandets kunstmuseum utvikles og knyttes sammen med biblioteket
- ✓ Fylle kulturaksen mellom Kilden og Sørlandets kunstmuseum med innhold
- ✓ Utarbeide en felles plattform for markedsføring av kulturarrangementer
- ✓ Ha mer kunst i byrommet
- ✓ Anmode Kilden om å tilby sin kompetanse og ressurser til andre kulturinstitusjoner og -arrangementer
- ✓ Legge til rette for tettere kontakt mellom universitetet og byens kulturinstitusjoner
- ✓ Biblioteket må forsterke sin satsing på internasjonalisering, både som multikulturell

møteplass og gjennom innkjøp av bøker og annet materiale

- ✓ Vurdere å etablere bibliotekfilial på østsiden av byen
- ✓ Støtte utviklingen av et regionalt kompetansesenter for scenekunst
- ✓ Bidra til at minoritetsungdom i større grad involveres i kulturlivet
- ✓ Sikre frivillige organisasjoner stabile og gode driftsvilkår
- ✓ Bidra til at det etableres et filmfond på Sørlandet
- ✓ Oppfordre til god dialog mellom Kristiansand kommune, Cultiva og kulturlivet
- ✓ Videreutvikle byens museer og sikre framtida til Agder naturmuseum og botanisk hage
- ✓ Sikre gode lokaler og en effektiv drift av Nicolai Tangens kunstgave, bl.a. ved å vurdere en samlokalisering med Sørlandets kunstmuseum

Demokrati og mangfold

Demokratiske rettigheter er og skal være grunnleggende for alle kommunens innbyggere. Alle mennesker har rett til og krav på privatliv. Venstre vil motarbeide alle former for diskriminering. Borgerne skal ikke overvåkes eller kartlegges uten å ha gitt samtykke eller det foreligger konkret mistanke om en straffbar handling. Økt digitalisering skal ikke gå på bekostning av personvernet, og Kristiansand kommune skal være ledende på muligheter for innsyn i kommunale prosesser.

Verden opplever store flyktningsstrømmer, blant annet fra Syria og Eritrea. Norge må, som et av verdens rikeste land, ta i mot mennesker i nød, og kommunen må ta sin del av ansvaret for å bosette de som kommer hit.

Kristiansand er en mangfoldig by, med en stor andel innbyggere med innvandrerbakgrunn. Mangfoldet gir både muligheter og utfordringer, der begge deler krever en helhetlig integreringspolitikk. De fleste innvandrere blir godt inkludert, men likevel står altfor mange utenfor viktige deler av fellesskapet og utsettes for diskriminering. Integrering er et gjensidig ansvar, som krever respekt og stiller krav til begge parter. Kristiansand skal være en flerkulturell og liberal by,

som ikke aksepterer intoleranse eller undertrykking.

Dette er tre viktige saker for Venstre:

1. Bosetning av flyktninger

Kristiansand kommune må ta sin del av den nasjonale dugnaden for å hjelpe mennesker på flukt fra overgrep, terror, krig og vold. Det innebærer blant annet å bosette minst det antall flyktninger staten ber oss om, og å være åpne for ekstra bosetninger i spesielle situasjoner.

2. Introduksjonsprogrammet

Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger er en viktig del av mottaksapparatet og integreringen. Programmet må sikres nødvendige ressurser, og kommunen må både selv og i samarbeid med næringslivet, stille arbeidspraksisplasser til disposisjon.

3. Ung medvirkning

Barn og unge har rett til å si sin mening og å bli hørt. Derfor er det særlig viktig å sikre arenaer for reell innflytelse for de under stemmerettsalder. Venstre vil også at Kristiansand skal søke om å få innføre stemmerett for 16- og 17-åringer ved kommunevalg.

Venstre vil også:

Demokrati:

- ✓ Kristiansand skal søke å slå seg sammen med omkringliggende kommuner
- ✓ Beskytte prinsippet om hemmelige valg og derfor gå imot e-valg
- ✓ Begrense kameraovervåking
- ✓ Kameraovervåking alltid skal skiltes, og eventuelle opptak skal slettes etter kort tid
- ✓ Ikke tillate kameraovervåking av elever i skoletiden eller generelle søk med narkotikahund
- ✓ Styrke arbeidet mot diskriminering, ekstremisme og hatkriminalitet, i samarbeid med blant annet politiet, skolene og frivillig sektor
- ✓ Stille krav om at personvern-hensyn blir ivaretatt i forbindelse med innføring av velferdsteknologi og ulike former for trygghets- og sikkerhetsløsninger
- ✓ Sikre at kommunens journaler er åpne og søkbare
- ✓ Kommunalt ansatte har ytringsfrihet lik alle andre innbyggere, og skal ikke ilegges munnkurv med mindre taushetsplikten krever det
- ✓ Folkevalgte skal ikke ilegges taushetsplikt annet enn der det er fastsatt ved lov

- ✓ Møter i politisk valgte organer skal være åpne med mindre annet er fastsatt ved lov
- ✓ Utvikle systemer som gjør at publikum får bedre muligheter til å følge den kommunale saksbehandlingen, blant annet gjennom TV-overføring fra bystyremøtene
- ✓ At Kristiansand skal være en foregangskommune for deling av offentlige data
- antstøtten, for å stimulere til at flere kvinner med innvandrerbakgrunn kommer ut i arbeid, og barn i barnehage
- ✓ Skolen skal ikke drive forkynnelse, og julegudstjenester bør legges utenfor skoletiden og ikke som en del av den formelle skoleavslutningen
- ✓ Sikre universell utforming av det offentlige rom

Mangfold:

- ✓ Arbeide for økt deltakelse i barselgrupper for kvinner med minoritetsbakgrunn
- ✓ Sørge for at barnehager med høy andel fremmedspråklige barn har relevant kompetanse på språkutvikling hos flerspråklige
- ✓ Respektet det religiøse og kulturelle mangfoldet i barnehager og skoler, samtidig som det ikke skal hindre barns deltakelse i undervisningen
- ✓ Få flere kvinner med innvandrerbakgrunn i arbeid, blant annet gjennom mentorordninger, språkopplæring og aktiv rekruttering
- ✓ Støtte frivillige organisasjoner og andre som skaper møteplasser mellom mennesker med ulik etnisk og religiøs bakgrunn
- ✓ Styrke biblioteket og skolebibliotekene som integreringsarena
- ✓ Jobbe for at flere innvandrerbarn skal gå i barnehagen
- ✓ Avvikle den kommunale kont-

VENSTRE